

Asia: VN/9885/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvistä muutoksista oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön

Tietosuojalakiin ehdotettavat muutokset

Kommenttinne koskien tietosuojalain 4 §:n ehdotettavia muutoksia (henkilötietojen käsittely yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi):

Verohallinto kannattaa ehdotettuja muutoksia. Tietosuojalain 4 §:n muutos selkeyttäisi henkilötietojen käsittelyn oikeusperustetta ja on myös hyvä, että laissa selkeästi todetaan käsittelyn oikeusperuste myös niissä tilanteissa, jossa yksityiselle on annettu julkisia hallintotehtäviä hoidettavaksi. Verohallinto pitää kuitenkin edelleen ongelmallisena tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisen käsittelyperusteen tulkintaa silloin, kun käsittely tapahtuu julkisen vallankäytön tilanteissa.

Verohallinto on tietosuojasääntelyn kokonaisuudistuksen yhteydessä toteutetuissa kuulemisissa tuonut esille yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan ja tietosuojalain 4 §:n soveltamiseen liittyviä ongelmatilanteita. Ehdotettu sääntely selkeyttää soveltamista mutta laissa edellytys käsittelyn oikeasuhtaisuuden vaatimuksesta jää edelleen tulkinnanvaraiseksi.

Julkisen vallan käyttämisen tarkoittaa, että viranomaisella on laissa säädetty tehtävä, joka on hoidettava. Silloin, jos tehtävää ja siihen liittyviä menettelyitä koskeva sääntely on väljää, saattaa muodostua ristiriitoja esimerkiksi yksityisten tahojen kanssa siitä, onko henkilötietojen käsittelylle muun muassa valvontatilanteissa perusteita erityisesti oikeasuhtaisuuden näkökulmasta. Käytännössä oikeasuhtaisuuden käsitettä voidaan myös käyttää hyväksi ja pyrkiä tarkoituksellisesti estämään henkilötietojen käsittely tietosuojaperusteilla, vaikka tietojen käyttö julkisen vallan käyttämisessä olisi välttämätöntä. Verohallinnossa tämä on ilmennyt esimerkiksi sivullisten tiedonantovelvoitteiden toteuttamisessa. Käsiteltäessä henkilötietoja viranomaisen tehtäväksi kuuluvassa valvontatilanteissa on oikeasuhtaisuuden perusteiden esittäminen vaikeaa koska samalla voi paljastua sellaisia valvonnan kannalta merkityksellisiä asioita, jotka ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 mom 15 kohdan nojalla salassa pidettäviä.

Kansallisessa lainsäädännössä ja viranomaisen tehtävissä yleisen edun mukainen toiminta ja julkisen vallan käyttö on erotettavissa toisistaan. Julkisen vallan käyttö tarkoittaa oikeutta puuttua yksittäisen henkilöön oikeuksiin ja velvollisuuksiin mutta samalla myös velvollisuutena huolehtia viranomaisen toimivaltaan liittyvästä tehtävästä. Julkisen vallan käyttö on sidottu myös virkavastuuseen ja virhe julkisen vallan käyttämisessä on sanktioitu ankarasti. Yleisen edun mukainen toiminta ei yleensä sisällä vastaavia oikeuksia tai velvollisuuksia, jolloin henkilötietojen käsittely yleisen edun toteuttamiseksi voi sisältää erilaiset edellytykset.

Verohallinto ehdottaa, että oikeusministeriö arvioisi jatkovalmistelussa olisiko tietosuojalain 4 § muotoiltavissa siten, että yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettu julkisen vallan käyttö olisi omassa kohdassaan ja tältä osin tietojen käsittely perustuisi siihen, että henkilötiedot ovat välttämättömiä julkisen vallankäytön tilanteissa. Näin ehdotetussa tietosuojalain 24 §:n 1 momentin 2) kohdassa säädettäisiin vain henkilötietojen käsittelystä yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta. Pykälän ehdotettu 2 momentti säilyisi ennallaan. Säännös voisi olla tällöin muotoiltuna näin:

Henkilötietoja saa käsitellä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohtan mukaisesti, jos:

— — — — —

2) käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi [pois > tai viranomaiselle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi];

3) käsittely on välttämätöntä viranomaiselle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi

— — — — —

Mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, koskee myös yhteisöjä, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden hoitaessa lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää.

Tietojen käsittelyperusteen sitominen välttämättömyysperusteeseen olisi Verohallinnon käsityksen mukaan yleisen tietosuoja-asetuksen liikkumavaran mukaista ja muotoilulla voitaisiin ratkaista nykyisen sääntelyn soveltamiseen liittyviä tulkinnallisia tilanteita. Julkisen vallan käytön tilanteissa viranomaisella olisi velvollisuus perustella henkilötietojen käsittelyn välttämättömyys. Silloin, jos käsittely perustuisi johonkin väljempään kriteeriin tulisi käsittelystä säännellä edelleen viranomaisen toimintaa koskevassa erityissääntelyssä.

Kommenttinne koskien tietosuojalain 6 §:n ehdotettavia muutoksia (erityisiin henkilötietoryhmiin ja rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely):

-

Kommenttinne koskien tietosuojalain 7 §:n ehdotettavia muutoksia (rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely):

-

Kommenttinne sertifiointielimien akkreditointia koskevista muutosehdotuksista:

-

Yleiset kommentit:

-

Muun oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön ehdotettavat muutokset:

Kommenttinne teknisiä rajapintoja ja katseluyhteyksiä koskevien säännösten päivittämisestä:

-

Kommenttinne yrityskiinnityslakia koskevista muutoksista:

-

Yleiset kommentit:

-

Muut kommentit:

Yleiset kommentit:

-

Konow von Taito
Verohallinto